

บทที่ 4

ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) เป็นการนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมารวมกันศึกษาหาคำตอบ และให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสเข้ามาเป็นนักวิจัยร่วม ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ ติดตามประเมินผล ให้ประชาชนในชุมชนได้ตัดสินใจร่วมกัน คนในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรม สามารถสร้างองค์ความรู้จากการผสมผสานความรู้ของนักวิจัยและความรู้พื้นบ้านให้เกิดเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ความรู้ที่ชุมชนได้จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการปฏิบัติ เป็นการนำเอาความเข้าใจเดิมหรือความรู้ดั้งเดิมออกมาสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

สำหรับการวิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 การศึกษาศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน
2. ส่วนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน
3. ส่วนที่ 3 การเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน

4.1.1 ผลการศึกษาศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การดำเนินการวิจัยในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย การจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) การวิเคราะห์ SWOT และการทำแผนที่เดินดิน โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของคนในชุมชน ผลการวิจัยมีดังนี้

การจัดประชุมกลุ่ม (Focus group)

ศักยภาพของชุมชนบ้านคลองอารางในการจัดการการท่องเที่ยว สามารถวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พิธีบวชป่าชุมชน
2. ด้านการบริหารจัดการพบว่า การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบ และไม่มีความชัดเจนในการทำงาน แต่มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบได้บ้าง คือตามแต่ความสะดวกและมีเวลาว่าง
3. ด้านเศรษฐกิจพบว่า ชุมชนยังไม่มีรายได้เพิ่มขึ้นที่ชัดเจน เนื่องจากการบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบ และยังไม่มีระบบการบันทึกรายรับรายจ่าย และการจัดสรรรายได้
4. ด้านสังคมและวัฒนธรรมพบว่า มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของชีวิต รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ชุมชนบ้านคลองอารามมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สอดคล้องวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านคลองอารามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ สวนชา การปลูกพืชผัก สวนหม่อน แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สระหลวง ศูนย์การเรียนรู้เกษตรพอเพียง บ่อทองโบราณ ด้านวิถีชีวิตชุมชน มีการประกอบอาชีพการเกษตร เช่น การปลูกพืชผัก การทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านวัฒนธรรมมีพิธีบวชป่าในบริเวณเขตป่าชุมชนของชุมชนบ้านคลองอาราม ด้านของการบริการท่องเที่ยวพบว่า ชุมชนบ้านคลองอารามมีศักยภาพ การบริหารจัดการด้านความรู้และทักษะของผู้ให้บริการในระดับหนึ่ง ความสุภาพ ความมีน้ำใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และความเสมอภาคในการให้บริการ การบริการนักท่องเที่ยว ทักษะการให้บริการ การสื่อสารกับนักท่องเที่ยว การให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามบ้านคลองอารามต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน เช่น ห้องน้ำที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และความสะอาด ถูกสุขลักษณะ และการฝึกการอบรมการให้บริการนักท่องเที่ยวแก่กลุ่มที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

ผู้วิจัยได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนบ้านคลองอารามด้วยกระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยการแบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็น 4 กลุ่ม และให้สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) ของชุมชนบ้านคลองอาราม โดยมีผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นพี่เลี้ยงกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และเขียนบนกระดาษฟลิปชาร์ต จากนั้นให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนบ้านคลองอาราม ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

ภาพที่ 7 (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) สรุปได้ดังนี้

จุดแข็งของบ้านคลองอาราง คือ ป่าชุมชน สระหลวง บ่อทองโบราณ มีจุดเชิควินที่น่าสนใจ พืชผักปลอดสารพิษมีผลผลิตหมุนเวียนตลอดทั้งปี มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มีสวนสมุนไพรกว่า 100 ชนิด ซึ่งเป็นของชุมชน มีโคกหนองนาโมเดล คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีความสามัคคี และเป็นคนมีน้ำใจ อธิยาศัยดี ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง (ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) มีโฮมสเตย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน มีอาหารพื้นบ้านที่ใช้วัตถุดิบในชุมชนเป็นส่วนประกอบ

จุดอ่อนของบ้านคลองอาราง คือ พื้นที่ทำกินไม่เพียงพอ ปัญหาหนี้สิน มีน้ำสำหรับทำการเกษตรไม่เพียงพอ เป็นหมู่บ้านที่เกิดขึ้นใหม่ ทำให้ไม่มีร่องรอยของอารยธรรมหรือประวัติศาสตร์ ผลผลิตทางการเกษตรมีหลากหลายแต่มีในปริมาณน้อย ไม่เพียงพอสำหรับการจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว พื้นที่อยู่ค่อนข้างไกลจากถนนสายหลัก (ห่างจากตัวจังหวัดสระแก้วประมาณ 28 กิโลเมตร) ในฤดูฝนการเดินทางอาจไม่สะดวก

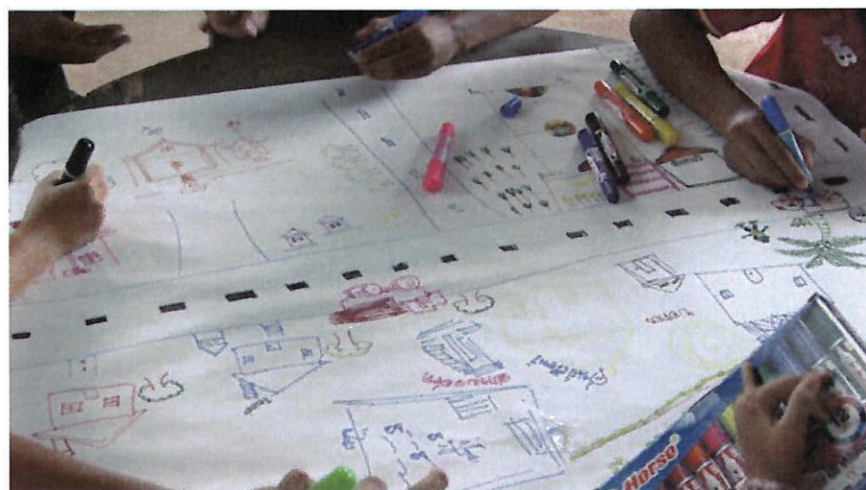
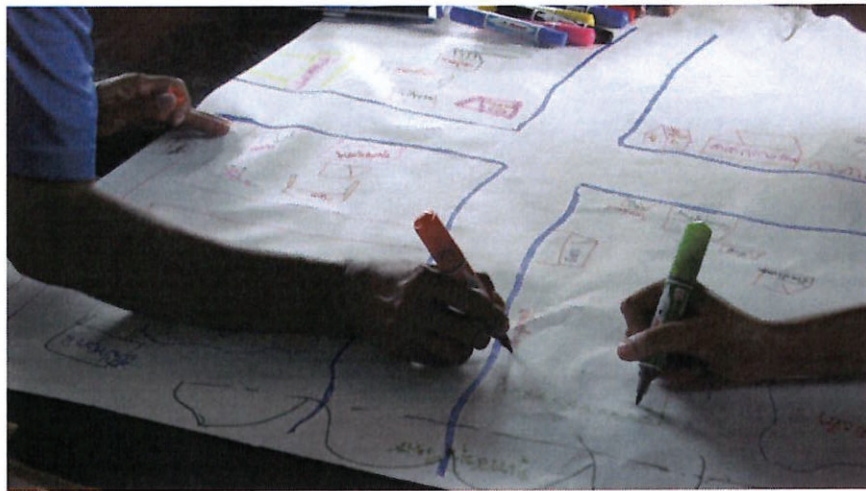
โอกาสของบ้านคลองอาราง คือ คนรุ่นใหม่เมื่อเรียนจบแล้ว มีสำนึกรักบ้านเกิด ต้องการกลับมาอาศัยและทำงานในชุมชน พร้อมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เยาวชนมีความเข้มแข็ง และต้องการการมีส่วนร่วม มีกิจกรรมของชุมชนที่เป็นเหมือนการสร้างความรักความสามัคคีให้คนในชุมชน ผู้ใหญ่ในชุมชนให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในด้านการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ก่อนข้างสูง

อุปสรรคของบ้านคลองอาราง คือ โครงการที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้เคยเข้ามาดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง ไม่ยั่งยืน เมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้นไม่มีการติดตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น และขาดรายได้ และการสนับสนุนจากภาครัฐยังมีน้อย เป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก การเดินทางไปตัวจังหวัดค่อนข้างไกล

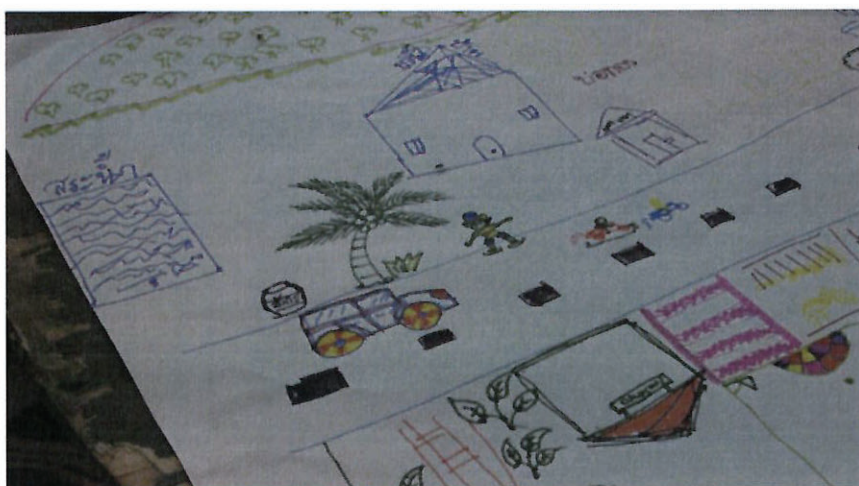
การทำแผนที่ที่ดิน

ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำแผนที่ที่ดิน และให้ชุมชนร่วมกันวาดแผนที่ที่ดินของชุมชนบ้านคลองอาราง เพื่อให้ชุมชนได้ ‘รู้จักผู้คน’ ในชุมชน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาชุมชน ลักษณะต่าง ๆ ของปัญหานั้น ๆ นอกจากนี้ยังสามารถระบุจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมองเห็นโอกาสและศักยภาพในการพัฒนาจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มมากขึ้นจากเดิมได้ดียิ่งขึ้น

ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 การทำแผนที่เดินดินบ้านคลองอาราง

ภาพที่ 8 (ต่อ)

จากภาพที่ 8 ผู้วิจัยและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสรุปแผนที่เดินดินร่วมกัน พบว่า ชุมชนเห็นความสัมพันธ์หรือวัฒนธรรมของชุมชนบ้านคลองอารางชัดเจนมากขึ้น และทำให้เห็นถึงศักยภาพ ปัญหา ความรู้ และโอกาสของชุมชนบ้านคลองอารางมากขึ้น และเมื่อเขียนแผนที่เดินดินได้แล้ว สามารถนำแผนที่ไปพูดคุยกันต่อระหว่างผู้วิจัยกับชุมชน หรือระหว่างสมาชิกชุมชนด้วยกันเองเป็นการเชื่อมโยงพื้นที่ทางกายภาพและมิติความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ผสานเข้าด้วยกันเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวนทั้งหมด 50 คน จากผู้นำชุมชน เกษตรกรผู้ประกอบการด้านที่พัก (โฮมสเตย์) ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์และสินค้าชุมชน และประชาชนในพื้นที่บ้านคลองอาราง ได้ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว ด้านศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ดัชนี	จำนวนคน (n = 50)			
	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
1. ศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร				
1.1 สือหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว	31	62.0	19	38.0
1.2 มาตรการในการรักษาความปลอดภัย	48	96.0	2	4.0
1.3 การแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวชัดเจน	48	96.0	2	4.0
1.4 ความพร้อมของบุคลากรแหล่งท่องเที่ยว	49	98.0	1	2.0
1.5 การรวมกลุ่มหรือคณะกรรมการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม	15	30.0	35	70.0
1.6 การกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน	50	100.0	0	0.0
1.7 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว	49	98.0	1	2.0
1.8 การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในท้องถิ่น	49	98.0	1	2.0
1.9 บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	26	52.0	24	48.0
1.10 การปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ	47	94.0	3	6.0

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบประเมิน ประเมินว่ามีบ้านคลองอารางมีศักยภาพในการบริหารจัดการ ด้านการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ ความพร้อมของบุคลากรแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

ในท้องถิ่น มีจำนวนเท่ากันที่ 49 คน คิดเป็นร้อยละ 98.0 มาตรการในการรักษาความปลอดภัย การแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวชัดเจน มีจำนวนเท่ากันที่ 48 คน คิดเป็นร้อยละ 96.0 ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 94.0 ด้านสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 ด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 และการรวมกลุ่มหรือคณะกรรมการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว ด้านศักยภาพการบริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ดัชนี	จำนวนคน (N=50)			
	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
2. ศักยภาพการบริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร				
2.1 การบริการนักท่องเที่ยว	48	96.0	2	4.0
2.2 ทักษะการให้บริการ	48	96.0	2	4.0
2.3 การสื่อสารกับนักท่องเที่ยว	48	96.0	2	4.0
2.4 ความรู้และทักษะของผู้ให้บริการ	38	76.0	12	24.0
2.5 ความสุภาพ ความมีน้ำใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	49	98.0	1	2.0
2.6 การสร้างความน่าเชื่อถือของแหล่งท่องเที่ยว	48	96.0	2	4.0
2.7 ความเสมอภาคในการให้บริการ	49	98.0	1	2.0
2.8 กระบวนการให้บริการมีลำดับขั้นตอน	48	96.0	2	4.0
2.9 เทคนิคการให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว	47	94.0	3	6.0
2.10 ความเข้าใจในความต้องการของนักท่องเที่ยว	46	92.0	4	8.0

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบประเมิน ประเมินว่ามีศักยภาพการบริหารจัดการด้านความสุภาพ ความมีน้ำใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและความเสมอภาคในการให้บริการมีจำนวนมากที่สุดเท่ากันจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 98.0 รองลงมาเป็นด้านการบริการนักท่องเที่ยว ทักษะการให้บริการ การสื่อสารกับนักท่องเที่ยว การสร้างความน่าเชื่อถือของแหล่งท่องเที่ยวและกระบวนการให้บริการมีลำดับขั้นตอน มีจำนวนเท่ากันจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 96.0 ด้านเทคนิคการให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 94.0 ด้านความเข้าใจในความต้องการของนักท่องเที่ยว มีจำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.0 และด้านความรู้และทักษะของผู้ให้บริการ มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ดัชนี	จำนวนคน (N=50)			
	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
3. ศักยภาพในการดึงดูดใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร				
3.1 แหล่งท่องเที่ยวมีระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์	49	98.0	1	2.0
3.2 แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจด้านพันธุ์พืชหรือสัตว์ที่พบเจอในแหล่ง	49	98.0	1	2.0
3.3 แหล่งท่องเที่ยวมีทัศนียภาพโดยรอบที่สวยงาม	47	94.0	3	6.0
3.4 แหล่งท่องเที่ยวมีวิถีชีวิตเกษตรที่น่าสนใจ	48	96.0	2	4.0
3.5 กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจภายในแหล่งท่องเที่ยว	43	86.0	7	14.0

จากตารางที่ 9 พบว่าผู้ตอบแบบประเมิน ประเมินว่ามีศักยภาพการบริหารจัดการด้านแหล่งท่องเที่ยวมีระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์ และแหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจด้านพันธุ์พืชหรือสัตว์ที่พบเจอในแหล่ง มีจำนวนมากที่สุดเท่ากัน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 98.0 รองลงมาด้านแหล่งท่องเที่ยวมีวิถีชีวิตเกษตรที่น่าสนใจ มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 96.0 ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีทัศนียภาพโดยรอบที่สวยงาม มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 94.0 และด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจภายในแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 86.0

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว ด้านศักยภาพการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ดัชนี	จำนวนคน (N=50)			
	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
4. ศักยภาพการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร				
4.1 ที่พักเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	48	96.0	2	4.0
4.2 ห้องน้ำที่อนุญาตใช้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	13	26.0	37	74.0
4.3 จุดบริการอาหารเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	47	94.0	3	6.0
4.4 ที่จอดรถเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	46	92.0	4	8.0

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ดัชนี	จำนวนคน (N=50)			
	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
4.5 จุดแวะซื้อสินค้าเกษตรภายในแหล่งท่องเที่ยว	38	76.0	12	24.0
4.6 สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้พิการ	35	70.0	15	30.0
4.7 ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา รองรับความต้องการ	47	94.0	3	6.0
4.8 ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายตาม บริเวณที่สำคัญ	41	82.0	9	18.0
4.9 จุดบริการอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว	47	94.0	3	6.0
4.10 สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่าง เหมาะสม	45	90.0	5	10.0
4.11 ถนนหนทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวก	42	84.0	8	16.0
4.12 กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	39	78.0	11	22.0
4.13 กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม	40	80.0	10	20.0
4.14 กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคม	38	76.0	12	24.0
4.15 กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ	37	74.0	13	26.0

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบประเมิน ประเมินว่ามีศักยภาพการบริหารจัดการด้านที่พักเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 96.0 รองลงมา คือ จุดบริการอาหารเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา รองรับความต้องการ และจุดบริการอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวนเท่ากัน คือ 47 คน คิดเป็นร้อยละ 94.0 ที่จอตลอดเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 92.0 สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 ถนนหนทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวก มีจำนวน 42 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 84.0 ป้ายบอกทาง และป้ายสื่อความหมายตามบริเวณที่สำคัญ มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 82.0 กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคม มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0 กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้พิการ มีจำนวน 35 คน

คิดเป็นร้อยละ 70.0 และห้องน้ำที่อนุญาตใช้เพียงพอสอดคล้องความต้องการของนักท่องเที่ยว มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0

จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ สรุปได้ว่า บ้านคลองอารางมีศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3 ด้าน คือ

1. ศักยภาพชุมชนในด้านมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สอดคล้องวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในท้องถิ่นได้ในอนาคต เช่น วัดเขาสิงโต และอ่างเก็บน้ำนฤปดินทรจินดา จังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวชัดเจน

2. ศักยภาพชุมชนในด้านวิถีชีวิตชุมชน มีแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตเกษตรที่น่าสนใจ เช่น การทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งท่องเที่ยวมีทัศนียภาพโดยรอบที่สวยงาม เช่น สระหลวง Sky walk และเส้นทางป่าชุมชน เป็นต้น มีพิธีบวชป่าในบริเวณเขตป่าชุมชนของชุมชน บ้านคลองอาราง และการละเล่นนางด้ง

3. ศักยภาพด้านทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรในชุมชน คือ ประชาชนในชุมชนมีความสามัคคี มีความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากการมีผู้นำที่เข้มแข็งและมีวิสัยทัศน์ ทำให้บ้านคลองอารางเป็นชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งนำไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน บ้านคลองอาราง จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) เพื่อระดมความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกร ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร ผู้ให้บริการ โฮมสเตย์ ผู้ให้บริการการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า

ลักษณะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านคลองอาราง สรุปได้ 9 ประเด็น ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ ชุมชนบ้านคลองอารางมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยเน้นให้ผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนมีคุณภาพ ปลอดภัย ราคาถูก และมีการต้อนรับและบริการนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนด้วยการดูแล เอาใจใส่ ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นและสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว ในส่วนของการรับนักท่องเที่ยวจะเป็นการติดต่อผ่านผู้นำชุมชนเพียงทางเดียว จากนั้นผู้นำชุมชนจะประกาศเสียงตามสายเพื่อนัดหมายล่วงหน้ากับเจ้าของโฮมสเตย์ เกษตรกรแม่บ้าน เพื่อให้เตรียมดำเนินการ จัดสรรเวลาและนัดหมายผู้ที่มาให้ความรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ และแจ้งให้สมาชิกที่จะนำสินค้าเกษตร ผลผลิตแปรรูปในชุมชนมาจำหน่าย และเน้นส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวพักค้างคืนกับโฮมสเตย์ของชุมชน เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน

2) ด้านทรัพยากรบุคคล ในชุมชนบ้านคลองอารางยังไม่มีการรวมกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยังไม่เป็นระบบและไม่ชัดเจน ประชาชนในชุมชนบ้านคลองอารางมีความคิดอยากริเริ่มการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนปัจจุบันยังไม่ได้มีการวางแผนดำเนินการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม

3) ด้านงบประมาณ ชุมชนบ้านคลองอารางยังไม่มีการแบ่งรายได้ที่เกิดจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการขายผลผลิตทางการเกษตร ผลผลิตแปรรูป สินค้าชุมชนอย่างชัดเจน ยังไม่มีการจัดตั้งบัญชีกองกลางเพื่อใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม รายได้จากโฮมสเตย์จะเป็นรายได้จากการติดต่อที่ผู้นำชุมชน จากนั้นจึงจะถูกจัดสรรให้กับเจ้าของโฮมสเตย์ที่นักท่องเที่ยวไปพัก

4) ด้านปัจจัยสนับสนุนการเป็นเครือข่ายสร้างความร่วมมือ ชุมชนบ้านคลองอารางยังไม่มี การดำเนินการในเรื่องการสนับสนุนการเป็นเครือข่ายสร้างความร่วมมือ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านคลองอารางในปัจจุบันยังไม่มีที่รู้จักมากนัก และอยู่ในช่วงเริ่มดำเนินการ ซึ่งคนในชุมชนคาดหวังว่าเมื่อมีรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นระบบและชัดเจนแล้ว จะทำให้ชาวบ้านมีอาชีพ เกิดรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

5) ด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมชุมชน บ้านคลองอารางมีทรัพยากรทางการเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ คือ การเป็นแหล่งทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชนมีภูมิปัญญาในการร่อนทอง องค์ความรู้เรื่องสมุนไพรไทยกว่า 100 ชนิด และองค์ความรู้เรื่องการทำน้ำส้มควันไม้ ซึ่งมีคุณประโยชน์มากมาย เช่น ใช้ลดกลิ่นและแมลงในฟาร์มปศุสัตว์ ใช้รักษาแผลสด แผลถูกน้ำร้อนและไฟลวก รักษาโรคน้ำกัดเท้าและเชื้อราที่ผิวหนัง ป้องกันปลวก มด แมลง เช่น ตะขาบ แมงป่อง กิ้งกือ ใช้ฉีดพ่นถึงขยະเพื่อดับกลิ่นขยະและไล่แมลงวัน เป็นต้น

6) ด้านผลผลิตที่ยั่งยืน ชุมชนบ้านคลองอารางยังไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่เกษตรกรในชุมชนทำการปลูกพืชผักทางการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี เพื่อลดต้นทุนทางการเกษตร และหันมาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวซื้อผลผลิตทางการเกษตรโดยตรงกับเกษตรกรถึงสวน คนในชุมชนส่วนใหญ่ยึดหลักการทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

7) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากชุมชนบ้านคลองอารางยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นรูปแบบเด่นชัด ทำให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ และคนในชุมชน ยังไม่มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าในแต่ละเดือนจะมีนักท่องเที่ยวและผู้มาเรียนรู้ในชุมชนเป็นจำนวนค่อนข้างมาก แต่ก็ยังไม่สามารถจัดสรรรายได้ให้เป็นระบบได้ กิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ชุมชนยังไม่มีช่องทางในการทำให้เกิดรายได้ นอกจากนี้ชุมชนมีความเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นโอกาสในการสร้างรายได้เสริม สามารถขายผลผลิตทางการเกษตร สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนได้มากขึ้น ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นโอกาสในการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มร่วมกันดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ก่อให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรมและท้องถิ่นของตนเอง สำหรับผลกระทบด้านลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อชุมชน เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น จำนวนถังขยะไม่เพียงพอ เป็นต้น)

8) ด้านการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว ชุมชนบ้านคลองอารามมีความพยายามให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธิตและทดลองทำการเกษตรของชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน ความสวยงามของสระหลวง ความเรียบง่ายแต่ดูมีคุณค่าของพิธีบูชา การเรียนรู้วิถีเกษตรกรรม การเรียนรู้และทดลองทำนาที่โคกหนองนาโมเดล หรือทำการเกษตรปลอดสารพิษที่สวนเกษตรลุงยา การทดลองแปรรูปหน่อไม้เป็นหน่อไม้ดอง ซึ่งเป็นสินค้ามีชื่อของบ้านคลองอาราม การทดลองทำน้ำส้มควั่นไม้ น้ำหมักชีวภาพ และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นขนมพื้นบ้าน อาหารจากเกษตรกรรมในชุมชน เป็นต้น

9) ด้านคุณภาพการบริการชุมชน ชุมชนบ้านคลองอารามให้ความสำคัญเรื่องคุณภาพการให้บริการ ด้านความมีน้ำใจ สร้างความอบอุ่น และการดูแลนักท่องเที่ยว พยายามให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้สัมผัสประสบการณ์เกี่ยวกับวิถีชนบท เช่น การทดลองเก็บพืชผลทางการเกษตรมาประกอบอาหารด้วยตนเอง เน้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน แต่ยังมีคุณภาพการให้บริการบางอย่างที่ยังไม่ดีนัก เช่น ห้องน้ำสำหรับบริการนักท่องเที่ยว อุปกรณ์เครื่องมือสำหรับการต้อนรับในส่วนของการรับประทานอาหารหรืออาหารว่าง เช่น จานชาม แก้ว หรือถาดรอง และความสะดวก เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ร่วมกับชุมชนสรุปประเด็นสำคัญจากการศึกษาดูงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) จำนวน 2 แห่ง คือ สวนวนเกษตรทุ่งนาตาล และไรต์ต่อใจอำเภอดมณีนคร จังหวัดสระแก้ว เพื่อนำมาปรับใช้และเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน สรุปผลจากการศึกษาดูงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice)

จากการศึกษาดูงาน ชุมชนสรุปความเห็นว่สิ่งที่สามารถนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคลองอารามได้ คือ

1. ต้องมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ได้แก่ กลุ่มผลิตและแปรรูปสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งการกำหนดราคาของสินค้าแต่ละประเภท ต้องเป็นราคาเดียวกัน และผลิตสินค้าที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน เช่น ผักปลอดสาร หน่อไม้ดอง น้ำส้มควั่นไม้ น้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

2. ต้องมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในแต่ละฐานการเรียนรู้ และการจัดสรรค่าตอบแทนสำหรับค่าวิทยากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การต้อนรับรถรับส่งพานักท่องเที่ยวไปแต่ละฐาน ค่าตอบแทนผู้ให้ความรู้ในแต่ละฐานกิจกรรม และผู้มีส่วนร่วมในฐานกิจกรรม เป็นต้น

3. การตกแต่งและจัดสถานที่ท่องเที่ยว และพื้นที่ส่วนกลางภายในหมู่บ้าน ให้มีความสะอาดบรรยากาศสวยงาม มีต้นไม้ที่ร่มรื่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูร้อน เช่น บริเวณสระหลวง ป่าชุมชน หรือโคกหนองนาโมเดล เป็นต้น

4. การนำเอาต้นทุนของชุมชนมาพัฒนาให้เป็นกิจกรรม หรือบริการการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ เช่น กิจกรรมทำน้ำพริกมะขาม (ซึ่งเยาวชนของบ้านคลองอารางได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดระดับภาค) กิจกรรมทำขนมพื้นบ้านของบ้านคลองอาราง หรือกิจกรรมการร่อนทองบริเวณบ่อทองโบราณของบ้านคลองอาราง เป็นต้น

5. การนำผลผลิตทางการเกษตรและสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า จำหน่ายเป็นสินค้าชุมชน เช่น การทำของที่ระลึกจากไม้ไผ่ ซึ่งบ้านคลองอารางมีต้นไผ่จำนวนมาก

6. การปรับปรุงโฮมสเตย์และการให้บริการที่ดีขึ้น เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นกันเอง เหมือนพักบ้านตัวเองหรือบ้านญาติพี่น้อง ไม่รู้สึกอึดอัด

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน มาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

$\bar{X}$ หมายถึงค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากตัวอย่าง

S.D. หมายถึงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวอย่าง

n หมายถึงจำนวนของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์

โดยสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	167	41.75
หญิง	233	58.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 11 กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75 เป็นเพศชาย จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	40	10.00
20-30 ปี	82	20.50
31-40 ปี	95	23.75
41-50 ปี	77	19.25
51-60 ปี	71	17.75
61 ปีขึ้นไป	35	8.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 12 อายุของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 รองลงมา คือ อายุ 20-30 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 อายุ 41-50 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 อายุ 51-60 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	315	78.75
ปริญญาตรี	85	21.25
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 13 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 78.75 รองลงมา คือ ปริญญาตรี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/ นักศึกษา	47	11.75
ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	37	9.25
พนักงานบริษัทเอกชน	74	18.50
เกษตรกร	93	23.25
รับจ้างทั่วไป	111	27.75
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	20	5.00
อื่น ๆ	18	4.50
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 14 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.75 รองลงมา คือ เกษตรกรรม จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.25 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 นักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.75 ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และอื่น ๆ จำนวน 18 คน โดยแบ่งเป็นผู้สูงอายุ 17 คน และแม่บ้าน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	128	32.00
5,000 – 10,000 บาท	132	33.00
10,001 – 15,000 บาท	97	24.25
15,001 – 20,000 บาท	37	9.25
20,001 บาทขึ้นไป	6	1.50
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 15 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมา คือ มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 รายได้ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.25 รายได้ 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 และรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน โดยใช้แบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากไปหาน้อย ตามรูปแบบของ Likert's Scale ซึ่งจะมีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน มีดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมตามองค์ประกอบ

รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	n = 400		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
ศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.43	0.34	มาก
ศักยภาพการรองรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.44	0.31	มาก
ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.41	0.40	มาก
ศักยภาพการดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.40	0.42	มาก
รวม	4.42	0.31	มาก

จากตารางที่ 16 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศักยภาพการรองรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา คือ ศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\bar{X} = 4.43$) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\bar{X} = 4.41$) และศักยภาพการดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว ด้านศักยภาพการบริหาร
จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำแนกตามรายด้าน

ศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	n = 400		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและ แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.45	0.47	มาก
2. การกำหนดการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็น ระบบ	4.41	0.50	มาก
3. การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับ นักท่องเที่ยว	4.59	0.52	มากที่สุด
4. การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว	4.33	0.48	มาก
5. การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ	4.47	0.51	มาก
6. การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว	4.37	0.47	มาก
7. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.39	0.52	มาก
8. การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและ ทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.46	0.57	มาก
9. การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่า พัฒนา ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	4.46	0.50	มาก
10. การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ของแหล่ง ท่องเที่ยว	4.46	0.52	มาก
รวม	4.43	0.34	มาก

จากตารางที่ 17 ชุมชนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ด้านศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43
เมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อย
ได้ดังนี้ การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.59 รองลงมา คือ การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ มีระดับความคิดเห็น
ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว
การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่า พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์
ของแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 4.46 โครงสร้าง
การบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.45 การกำหนดการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระดับความคิดเห็นในระดับ
มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็น

ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว ด้านศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ร้อยละ (จำนวน)					n = 400		ระดับ ความ คิดเห็น
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
1. โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว								
1.1 การวางแผนพัฒนาบุคลากร	55.25 (221)	39.75 (159)	5.00 (20)	0 (0)	0 (0)	4.50	0.59	มาก
1.2 การวางแผนงบประมาณ	52.50 (210)	40.25 (161)	7.25 (29)	0 (0)	0 (0)	4.45	0.62	มาก
1.3 ผลผลิตทางการเกษตร	50.75 (203)	42.50 (170)	6.75 (27)	0 (0)	0 (0)	4.44	0.61	มาก
1.4 การวางแผนการตลาด	50.75 (203)	42.50 (170)	6.75 (27)	0 (0)	0 (0)	4.44	0.61	มาก
2. การกำหนดการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ								
2.1 กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ พื้นที่เพื่อการเกษตร	41.25 (165)	53.00 (210)	5.50 (22)	0.25 (1)	0 (0)	4.35	0.59	มาก
2.2 กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว	48.75 (195)	44.25 (177)	6.75 (27)	0.25 (1)	0 (0)	4.41	0.62	มาก
2.3 การกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์	50.50 (202)	43.75 (175)	5.25 (21)	0.50 (2)	0 (0)	4.44	0.61	มาก
2.4 ถนนและลานจอด	52.00 (208)	40.75 (163)	7.00 (28)	0.25 (1)	0 (0)	4.44	0.63	มาก
3. การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว								
3.1 การเตรียมความพร้อมด้านการ รักษาความปลอดภัย	65.00 (260)	31.75 (127)	3.25 (13)	0 (0)	0 (0)	4.61	0.54	มากที่สุด
3.2 การรักษาพยาบาลเบื้องต้นเมื่อ เกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย	62.50 (250)	31.50 (126)	6.00 (24)	0 (0)	0 (0)	4.56	0.60	มากที่สุด
4. การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว								
4.1 การจัดการขยะในแหล่ง ท่องเที่ยว	31.75 (127)	61.50 (246)	6.75 (27)	0 (0)	0 (0)	4.25	0.56	มาก
4.2 การจัดการน้ำเสียในแหล่ง ท่องเที่ยว	40.25 (161)	52.50 (210)	7.25 (29)	0 (0)	0 (0)	4.33	0.60	มาก

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ศักยภาพการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ร้อยละ (จำนวน)					n = 400		ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
4.3 การจัดการมลพิษในแหล่ง ท่องเที่ยว	47.00 (188)	47.50 (190)	5.50 (22)	0 (0)	0 (0)	4.41	0.59	มาก
5. การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ								
5.1 การมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชน	49.75 (199)	44.50 (178)	5.75 (23)	0 (0)	0 (0)	4.44	0.60	มาก
5.2 การรักษาวัดธรรมชุมชน	53.00 (212)	41.25 (165)	5.75 (23)	0 (0)	0 (0)	4.47	0.60	มาก
5.3 การจ้างงานและสร้างรายได้ใน ชุมชน	58.25 (233)	35.75 (143)	6.00 (24)	0 (0)	0 (0)	4.52	0.60	มากที่สุด
6. การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว								
6.1 ความเชื่อมโยงกับแหล่ง ท่องเที่ยวอื่นๆ	38.50 (154)	56.25 (225)	5.25 (21)	0 (0)	0 (0)	4.33	0.57	มาก
6.2 ความเชื่อมโยงกับบริษัท ท่องเที่ยว	42.00 (168)	51.00 (204)	7.00 (28)	0 (0)	0 (0)	4.35	0.60	มาก
6.3 การสนับสนุนจากภาครัฐ	50.00 (200)	44.75 (179)	5.00 (20)	0.25 (1)	0 (0)	4.44	0.60	มาก
6.4 การสนับสนุนจากภาคเอกชน	45.75 (183)	47.75 (191)	6.25 (25)	0.25 (1)	0 (0)	4.39	0.61	มาก
7. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม								
7.1 การรักษาความอุดมสมบูรณ์ ของทรัพยากรการผลิต	43.50 (174)	50.75 (203)	5.75 (23)	0 (0)	0 (0)	4.37	0.59	มาก
7.2 การผลิตแบบปลอดภัยกับ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย	46.00 (184)	48.75 (195)	5.25 (21)	0 (0)	0 (0)	4.40	0.58	มาก
8. การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว								
8.1 การดูแลรักษาระบบถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	51.50 (206)	42.00 (168)	6.00 (24)	0.50 (2)	0 (0)	4.44	0.63	มาก
8.2 การปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่ง ท่องเที่ยว	54.50 (218)	39.50 (158)	5.50 (22)	0.25 (1)	0.25 (1)	4.47	0.63	มาก
9. การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่า พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร								
9.1 การแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตรไปเป็นผลิตภัณฑ์ทาง การเกษตร	49.25 (197)	45.00 (180)	5.75 (23)	0 (0)	0 (0)	4.43	0.60	มาก

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ศักยภาพการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ร้อยละ (จำนวน)					n = 400		ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
9.2 การพัฒนาตลาดและบรรจุ ภัณฑ์	53.50 (214)	40.50 (162)	6.00 (24)	0 (0)	0 (0)	4.47	0.60	มาก
9.3 การยกระดับมาตรฐานสินค้า ไปสู่สากล เพื่อสร้างแรงจูงใจในการ ซื้อสำหรับลูกค้า	53.50 (214)	40.75 (163)	5.75 (23)	0 (0)	0 (0)	4.47	0.60	มาก
10. การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว								
10.1 แผ่นพับ ป้ายโฆษณา	53.00 (212)	41.25 (165)	5.75 (23)	0 (0)	0 (0)	4.47	0.60	มาก
10.2 การประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เว็บไซต์	51.75 (207)	42.25 (169)	5.75 (23)	0.25 (1)	0 (0)	4.45	0.61	มาก
10.3 หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์	52.50 (210)	42.50 (170)	4.75 (19)	0.25 (1)	0 (0)	4.47	0.60	มาก
รวม	49.82	44.20	5.87	0.10	0.01	4.43	0.34	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้

โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ การวางแผนพัฒนาบุคลากรมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 รองลงมา คือ การวางแผนงบประมาณมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ผลผลิตทางการเกษตรและการวางแผนการตลาดมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.44 ตามลำดับ

การกำหนดการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ กำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมา คือ การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์ และถนนและลานจอด มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.44 กำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการเกษตร มีระดับความคิดเห็นในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.35 ตามลำดับ

การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ การเตรียมความพร้อมด้านการรักษาความปลอดภัยมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 รองลงมา คือ การรักษาพยาบาล

เบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ตามลำดับ

การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ การจัดการมลพิษในแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 รองลงมา คือ การจัดการน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และการจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ตามลำดับ

การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ การจ้างงานและสร้างรายได้ในชุมชน มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 รองลงมา คือ การรักษาวรรณธรรมชุมชน มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และการมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชน มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ตามลำดับ

การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ การสนับสนุนจากภาครัฐ มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมา คือ การสนับสนุนจากภาคเอกชน มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ความเชื่อมโยงกับบริษัทท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ตามลำดับ

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ การผลิตแบบปลอดภัยกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการผลิต มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ตามลำดับ

การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ การปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ตามลำดับ

การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่า พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการยกระดับมาตรฐานสินค้าไปสู่สากล เพื่อสร้างแรงจูงใจในการซื้อสำหรับลูกค้า มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมา คือ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไปเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ตามลำดับ

การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ แผ่นพับ ป้ายโฆษณา และหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านศักยภาพการรองรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพการรองรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	n = 400		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เส้นทางเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.69	0.49	มากที่สุด
2. ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน	4.44	0.40	มาก
3. ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	4.41	0.52	มาก
4. ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว	4.47	0.57	มาก
5. การกำหนดนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่	4.40	0.49	มาก
6. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว	4.39	0.50	มาก
7. กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว	4.42	0.48	มาก
รวม	4.44	0.31	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่า ชุมชนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านศักยภาพการรองรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 เมื่อพิจารณาจำแนกรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเรียง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ เส้นทางเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 รองลงมา คือ ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน จังหวัดสระแก้ว ด้านศักยภาพการรองรับ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพการรองรับแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ร้อยละ (จำนวน)					n = 400		ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
1. เส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว								
1.1 การเดินทางสะดวกและ ปลอดภัย	71.00 (284)	27.25 (109)	1.75 (7)	0 (0)	0 (0)	4.69	0.49	มากที่สุด
2. ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน								
2.1 ถนน	51.75 (207)	45.00 (180)	3.25 (13)	0 (0)	0 (0)	4.48	0.56	มาก
2.2 ไฟฟ้า	51.00 (204)	44.75 (179)	4.25 (17)	0 (0)	0 (0)	4.46	0.57	มาก
2.3 ประปา	50.25 (201)	45.50 (182)	4.00 (16)	0.25 (1)	0 (0)	4.45	0.58	มาก
2.4 โทรศัพท์	46.25 (185)	48.75 (195)	5.00 (20)	0 (0)	0 (0)	4.41	0.58	มาก
2.5 อินเทอร์เน็ต	47.25 (189)	48.00 (192)	4.75 (19)	0 (0)	0 (0)	4.42	0.58	มาก
3. ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว								
3.1 การมีหรือไม่มีที่พักในแหล่ง ท่องเที่ยว	46.25 (185)	49.75 (199)	3.75 (15)	0.25 (1)	0 (0)	4.42	0.57	มาก
3.2 ประเภทของที่พัก เช่น โฮมสเตย์ กางเต้นท์นอน	46.00 (184)	48.75 (195)	5.25 (21)	0 (0)	0 (0)	4.40	0.58	มาก
4. ความพร้อมด้านอาหารสำหรับ นักท่องเที่ยว	51.25 (205)	45.00 (180)	3.75 (15)	0 (0)	0 (0)	4.47	0.57	มาก
5. การกำหนดนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่								
5.1 การกำหนดจำนวน นักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	42.25 (169)	54.25 (217)	3.50 (14)	0 (0)	0 (0)	4.38	0.55	มาก
5.2 การกระจายหรือส่งต่อ นักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยว อื่นที่มีนักท่องเที่ยวเกินจำนวนที่ กำหนด	45.50 (182)	50.75 (203)	3.75 (15)	0 (0)	0 (0)	4.41	0.56	มาก
6. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว								
6.1 มีบุคลากรพร้อมต้อนรับ นักท่องเที่ยวตลอดเวลา	39.75 (159)	56.50 (226)	3.75 (15)	0 (0)	0 (0)	4.36	0.55	มาก

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ศักยภาพการรองรับแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ร้อยละ (จำนวน)					n = 400		ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
6.2 มีบุคลากรเพียงพอในช่วงฤดู ท่องเที่ยว	48.75 (195)	46.25 (185)	5.00 (20)	0 (0)	0 (0)	4.43	0.58	มาก
7. กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว								
7.1 การกำหนดช่วงฤดูกาลหรือ ที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว	46.50 (186)	49.00 (196)	4.50 (18)	0 (0)	0 (0)	4.42	0.57	มาก
7.2 ระยะเวลาเปิด-ปิดของแหล่ง ท่องเที่ยว	47.00 (188)	49.00 (196)	4.00 (16)	0 (0)	0 (0)	4.43	0.57	มาก
รวม	48.72	47.23	4.02	0.03	0.00	4.44	0.31	มาก

จากตารางที่ 20 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการรองรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายชื่อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้

เส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวกและปลอดภัย มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69

ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ ถนน มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 รองลงมา คือ ไฟฟ้า มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ประปา มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 อินเทอร์เน็ต มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 โทรศัพท์ มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ตามลำดับ

ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว การมีหรือไม่มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และประเภทของที่พัก เช่น โฮมสเตย์ กางเต็นท์นอน มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ตามลำดับ

ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

การกำหนดนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ การกระจายหรือส่งต่อนักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นที่มีนักท่องเที่ยวเกินจำนวนที่กำหนด มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 รองลงมา คือ การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ตามลำดับ

การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว สามารถจำแนกระดับความคิดเห็น ด้วยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ มีบุคลากรเพียงพอในช่วงฤดูท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 รองลงมา คือ มีบุคลากรพร้อมต้อนรับ นักท่องเที่ยวตลอดเวลา มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ตามลำดับ

กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว สามารถจำแนกระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ ระยะเวลาเปิด-ปิดของแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 รองลงมา คือ การกำหนดช่วงฤดูกาลหรือที่เหมาะสมสำหรับ นักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการดึงดูดของ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำแนกตามรายชื่อ

ศักยภาพการให้บริการของแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ร้อยละ (จำนวน)					n = 400		ระดับ ความ คิดเห็น
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
1. การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว								
1.1 การบรรยายแนะนำสถานที่	46.50 (186)	50.75 (203)	2.75 (11)	0 (0)	0 (0)	4.43	0.54	มาก
1.2 การแจ้งให้ทราบถึงกติกาและการ ปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวขณะเยี่ยมชม หรือพักอยู่ในพื้นที่	47.25 (189)	46.25 (185)	6.50 (26)	0 (0)	0 (0)	4.40	0.61	มาก
2. การมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับการท่องเที่ยว								
2.1 สามารถอธิบายถ่ายทอดความรู้และ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างครบครัน	48.00 (192)	48.25 (193)	3.75 (15)	0 (0)	0 (0)	4.44	0.56	มาก
2.2 ความสามารถของมัคคุเทศก์หรือ ผู้นำชมสำหรับการท่องเที่ยว	47.50 (190)	43.25 (173)	9.25 (37)	0 (0)	0 (0)	4.38	0.64	มาก
3. ร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝาก ของที่ระลึก สำหรับให้บริการ นักท่องเที่ยวจับจ่ายซื้อสินค้าและ ผลิตภัณฑ์ใช้ในแหล่งท่องเที่ยวหรือ นำกลับบ้าน	52.25 (209)	43.25 (173)	4.50 (18)	0 (0)	0 (0)	4.47	0.58	มาก
4. ความหลากหลายของกิจกรรม ในแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่ เสริมสร้างความรู้ การพักผ่อนและให้ ความบันเทิงภายในแหล่งท่องเที่ยว	51.75 (207)	39.75 (159)	8.50 (34)	0 (0)	0 (0)	4.43	0.64	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ศักยภาพการให้บริการของแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ร้อยละ (จำนวน)					n = 400		ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
5. การให้บริการด้านความรู้และข้อมูล แหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสารหรือ แผ่นพับ บอร์ดหรือป้ายแสดงข้อมูลหรือ ความรู้ด้านการเกษตร และสาธิตวิธีการ ปฏิบัติ	55.75 (223)	38.25 (153)	6.00 (24)	0 (0)	0 (0)	4.49	0.60	มาก
6. การให้บริการยานพาหนะเยี่ยมชม สำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการ ส่งจดหมายหรือยานพาหนะ สำหรับ บริการนักท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ/ ส่วนบุคคล	48.75 (195)	43.25 (173)	8.00 (32)	0 (0)	0 (0)	4.40	0.63	มาก
7. การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับ นักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่ง จดหมาย โทรศัพท์ภายในและนอก ประเทศ บริการอินเทอร์เน็ต	43.25 (173)	49.25 (197)	7.50 (30)	0 (0)	0 (0)	4.35	6.61	มาก
8. การให้บริการการฝึกอบรมและ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การให้บริการ อุปกรณ์ฝึกทักษะเพื่อการเรียนรู้ เพื่อตนเองและการให้บริการฝึกอบรม เป็นหมู่คณะ	41.00 (164)	51.25 (205)	7.75 (31)	0 (0)	0 (0)	4.33	0.61	มาก
9. การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและ คนพิการ เช่น ห้องน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อเพื่อการเรียนรู้และ ฝึกอาชีพ	47.50 (190)	45.25 (181)	6.75 (27)	0.50 (2)	0 (0)	4.39	0.63	มาก
รวม	48.14	45.34	6.48	0.04	0.00	4.41	0.40	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อด้านศักยภาพการดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายชื่อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้

การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสารหรือแผ่นพับ บอร์ดหรือป้ายแสดงข้อมูลหรือความรู้ด้านการเกษตร และสาธิตวิธีการปฏิบัติ มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 รองลงมา คือ ร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากของที่ระลึก สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวจับจ่ายซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ใช้ในแหล่งท่องเที่ยวหรือนำกลับบ้าน มีระดับความคิดเห็น

ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 การมีมีคฤหบดีหรือผู้นำชมสำหรับการท่องเที่ยว สามารถอธิบายถ่ายทอดความรู้และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างครบครัน มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว การบรรยายแนะนำสถานที่ และความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ การพักผ่อน และให้ความบันเทิงภายในแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว การแจ้งให้ทราบถึงกติกาและการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวขณะเยี่ยมชมหรือพักอยู่ในพื้นที่ และการให้บริการยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมายหรือยานพาหนะ สำหรับบริการนักท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ/ส่วนบุคคล มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ เช่น ห้องน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อเพื่อการเรียนรู้และฝึกอาชีพ มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ความสามารถของมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับการท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมาย โทรศัพท์ภายในและนอกประเทศ บริการอินเทอร์เน็ต มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 การให้บริการการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การให้บริการอุปกรณ์ฝึกทักษะเพื่อการเรียนรู้เพื่อตนเอง และการให้บริการฝึกอบรมเป็นหมู่คณะ มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านศักยภาพการดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำแนกตามรายด้าน

ศักยภาพการดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ร้อยละ (จำนวน)					n = 400		ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะเป็นต้นแบบของการทำเกษตรกรรมที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้และมีการถ่ายทอดความรู้ให้นักท่องเที่ยว	42.00 (168)	52.00 (208)	6.00 (24)	0 (0)	0 (0)	4.36	0.59	มาก
2. ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ การผลิตสารชีวภาพเพื่อกำจัดศัตรูพืช	49.25 (197)	44.00 (176)	6.75 (27)	0 (0)	0 (0)	4.42	0.61	มาก
3. สภาพธรรมชาติและความสวยงามตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว	42.00 (168)	52.50 (210)	5.50 (22)	0 (0)	0 (0)	4.36	0.58	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ)

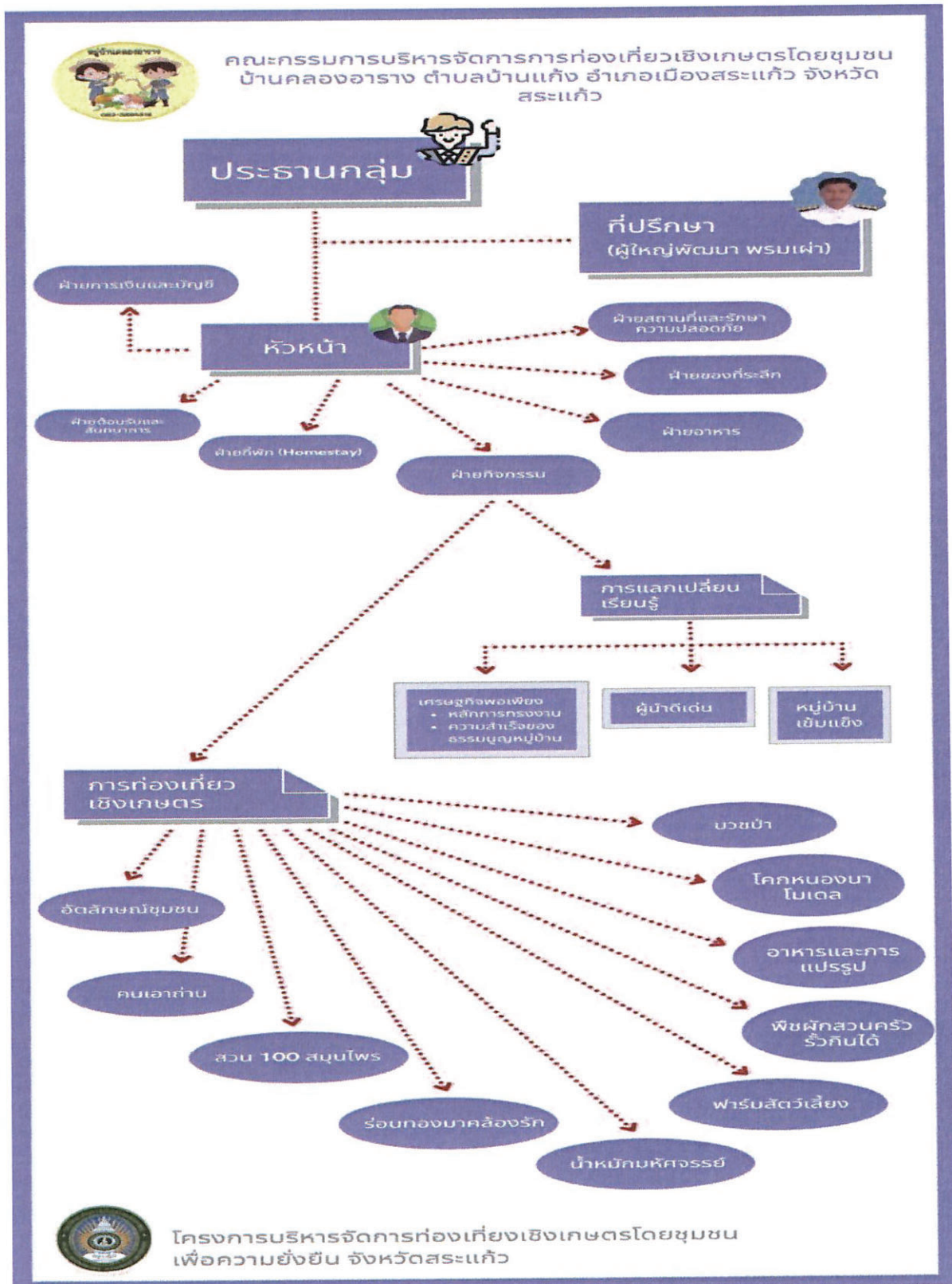
ศักยภาพการการดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ร้อยละ (จำนวน)					n = 400		ระดับความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
4. ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท ภายในระยะรัศมี 20 กิโลเมตร	46.00 (184)	48.75 (195)	5.25 (21)	0 (0)	0 (0)	4.40	0.58	มาก
5. การได้รับรางวัล ใบรับรอง หรือใบประกาศเกียรติคุณ จากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น	44.75 (179)	50.75 (203)	4.50 (18)	0 (0)	0 (0)	4.40	0.57	มาก
6. ความโดดเด่นและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อจำหน่าย	49.50 (198)	44.25 (177)	6.25 (25)	0 (0)	0 (0)	4.43	0.60	มาก
7. ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	46.50 (186)	47.50 (190)	6.00 (24)	0 (0)	0 (0)	4.40	0.60	มาก
8. การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร เช่น การร่วมกินอยู่และกิจกรรมกับชาวบ้าน เป็นต้น	51.50 (206)	44.00 (176)	4.50 (18)	0 (0)	0 (0)	4.47	0.58	มาก
รวม	46.44	47.97	5.59	0.00	0.00	4.40	0.42	มาก

จากตารางที่ 22 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายชื่อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้

การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร เช่น การร่วมกินอยู่และกิจกรรมกับชาวบ้าน เป็นต้น มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมา คือ ความโดดเด่นและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อจำหน่าย มีระดับความคิดเห็นในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ การผลิตสารชีวภาพเพื่อกำจัดศัตรูพืช มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท ภายในระยะรัศมี 20 กิโลเมตร การได้รับรางวัล ใบรับรอง หรือใบประกาศเกียรติคุณจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น ความโดดเด่นและหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยี การเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะที่เป็นต้นแบบของการทำเกษตรกรรมที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้และมีการถ่ายทอดความรู้ให้นักท่องเที่ยวและสภาพธรรมชาติ และความสวยงาม

ตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นด้วยในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับที่ 4.36 ตามลำดับ

ดังนั้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยและชุมชนได้ร่วมกัน สรุปรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของ ชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของตัวแทนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดรูปแบบเป็นการรวมกลุ่ม ในรูปแบบของ “คณะกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน” ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอาราง

จากภาพที่ 9 รูปแบบ “คณะกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน” เป็นข้อสรุปที่เกิดจากความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนบ้านคลองอาราง โดยรูปแบบคณะกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน มีจำนวน 11 คน โดยมีที่ปรึกษาคณะกรรมการ คือ นายพัฒนา พรหมเผ่า (ผู้ใหญ่บ้าน) มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาแก่คณะกรรมการในการบริหารจัดการ และมีคณะกรรมการประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการ คือ นายอิทธิพงษ์ ทิพย์วรรณ (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) มีหน้าที่ในการดูแลภาพรวมในการบริหารจัดการและมอบหมายหน้าที่ตามความเชี่ยวชาญและความถนัดของหัวหน้ากลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม โดยการเรียกประชุมหัวหน้ากลุ่มย่อย เพื่อรับมอบหมายงาน
2. รองประธานกรรมการ คือ นายสุริยา อร่ามเรือง (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) และนายนำโชค ประจักษ์ (นวัตกรชุมชน) ทำหน้าที่ดูแลการบริหารจัดการในระดับฝ่ายย่อย ได้แก่ ฝ่ายบัญชีและการเงิน ฝ่ายต้อนรับและสันตนาการ ฝ่ายที่พัก (Homestay) ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายอาหาร ฝ่ายของที่ระลึก และฝ่ายสถานที่และรักษาความปลอดภัย
3. หัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงิน คือ นางสาวแวเนตร พรหมเผ่า
4. หัวหน้าฝ่ายต้อนรับและสันตนาการ คือ นางภัทรพร นาดี
5. หัวหน้าฝ่ายที่พัก คือ นางรัตนา อาตตาแทน
6. หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม มี 2 ส่วน คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ นายสุริยา อร่ามเรือง และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ นายพัฒนา พรหมเผ่า
7. หัวหน้าฝ่ายอาหาร คือ นางศรินวล พรหมเผ่า
8. หัวหน้าฝ่ายของที่ระลึก คือ นายทองอิน มานะกรุด
9. หัวหน้าฝ่ายสถานที่และรักษาความปลอดภัย คือ นายสมชาย นาดี

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านคลองอาราง ทำให้เกิดการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนดังกล่าวแล้ว ผลจากกระบวนการดังกล่าวยังทำให้ชุมชนได้ก้าวไปสู่การจดทะเบียน “วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคลองอาราง” เป็นผลสำเร็จ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2563 รหัสทะเบียน 3-27-01-02/1-0018 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ดังภาพที่ 4-4

หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

หนังสือสำคัญฉบับนี้ให้ไว้แก่
วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคลองอาราง

ที่ตั้ง : เลขที่ 65 หมู่ที่ 16 ตำบลบ้านแก่ง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ 27000
โทรศัพท์: 0623894316 โทรสาร: E-mail address :

เพื่อเป็นหลักฐานว่า ได้รับการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เรียบร้อยแล้ว

รหัสทะเบียน 3-27-01-02/1-0018

ให้ไว้ ณ วันที่ 14 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2563

ลงชื่อ.....นายทะเบียน

(นายสุริยะ อุดมทรัพย์)
เกษตรอำเภอเมืองสระแก้ว

เกษตรอำเภอ

สำนักงาน เกษตรอำเภอเมืองสระแก้ว

จังหวัดสระแก้ว

หมายเหตุ:

- (1) วิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ต้องแจ้งความประสงค์ที่จะดำเนินการต่อไปภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันสิ้นปีปฏิทินทุกปี หากไม่แจ้งเป็นเวลา 2 ปีติดต่อกัน อาจถูกถอนชื่อออกจากทะเบียน
- (2) การเลิกกิจการ จักต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ประสงค์จะเลิกกิจการ

โดยมีจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 8 คน ประกอบด้วย

1. นางภัทรพร นาคี
2. นายสุริยา อร่ามเรือง
3. นายสมชาย นาคี
4. นายทองอิน มานะกรุด
5. นายอิทธิพงษ์ ทิพย์วรรณ
6. นางศรีนวล พรหมเผ่า
7. นางสาวแวเนตร พรหมเผ่า
8. นายน้าโชค ประจำตน

กิจการที่ดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคลองอาราง มี 6 กิจการ ดังนี้

1. การผลิตสินค้า ประเภทการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ได้แก่ หน่อไม้ดอง ไข่เค็ม กว๊ายเตี๋ย

ลุยสวน

2. การผลิตสินค้า ประเภทพืช ได้แก่ ผักปลอดสารพิษ
3. การผลิตสินค้า ประเภทของชำร่วย/ของที่ระลึก เช่น ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ กระเป๋าผ้า เสื้อ

พวงกุญแจไม้มงคล

4. การผลิตสินค้า ประเภทการผลิตปัจจัยการผลิต ได้แก่ น้ำส้มควันไม้ น้ำหมักชีวภาพ
5. การผลิตสินค้า ประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้แก่ ลูกประคบสมุนไพร
6. การให้บริการ ประเภทการท่องเที่ยว

การเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน

ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ในรูปแบบของ “คณะกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน” โดยผู้วิจัยได้จัดเวทีชาวบ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เสนอต่อชุมชน ผลการนำเสนอรูปแบบพบว่า

1. ได้รับความร่วมมือจากชุมชนที่สนใจมีส่วนร่วมต่อการนำเสนอรูปแบบในครั้งนี้ โดยชุมชนให้เหตุผลว่าเพราะชุมชนมองเห็นโอกาสและศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ และค้นพบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นตามมา คือ เกิดการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

2. เกิดการทดลองท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน เพื่อประเมินและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งใช้กลุ่มนักท่องเที่ยวอาสา และประชาชนทั่วไปมาร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้รูปแบบของคณะกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนที่คณะผู้วิจัยและประชาชนในชุมชนได้สร้างขึ้น และใช้แบบสอบถามความพึงพอใจนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบดังกล่าว และพัฒนาโดยการถอดบทเรียนร่วมกันเพื่อประเมินผลการวิจัยว่าเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยมีผู้นำเที่ยวนำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมและทำกิจกรรมตามฐานการเรียนรู้เชิงเกษตร และการแลกเปลี่ยน

เรียนตามฐานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ เป็นเวลา 2 วัน 1 คืน ณ บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว โดยมีนักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวอาสา และตัวแทนจากชุมชนในตำบลบ้านแก้ง จำนวน 16 หมู่บ้าน เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมจำนวน 28 คน โดยมีโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน ดังนี้

**โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอาราง
ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน**

วันที่ 1

- 13.00 น. การต้อนรับจากชุมชน ณ ศูนย์การเรียนรู้วิถีพอเพียง บ้านคลองอาราง
ดื่มน้ำสมุนไพรและรับประทานอาหารว่าง
ชมการแสดงวิถีชุมชน
รับฟังข้อมูลชุมชนบ้านคลองอาราง
เข้าพักโฮมสเตย์บ้านคลองอาราง
- 17.00 น. พิธีบายศรีสู่ขวัญ
ชมการแสดง “นางด้ง” ซึ่งเป็นการแสดงที่สื่อถึงความเชื่อวิถีชุมชน
ร่วมรับประทานอาหารเย็น (อาหารพื้นบ้าน) ตามฤดูกาล
กิจกรรมสังสรรค์
- 21.00 น. กลับที่พัก

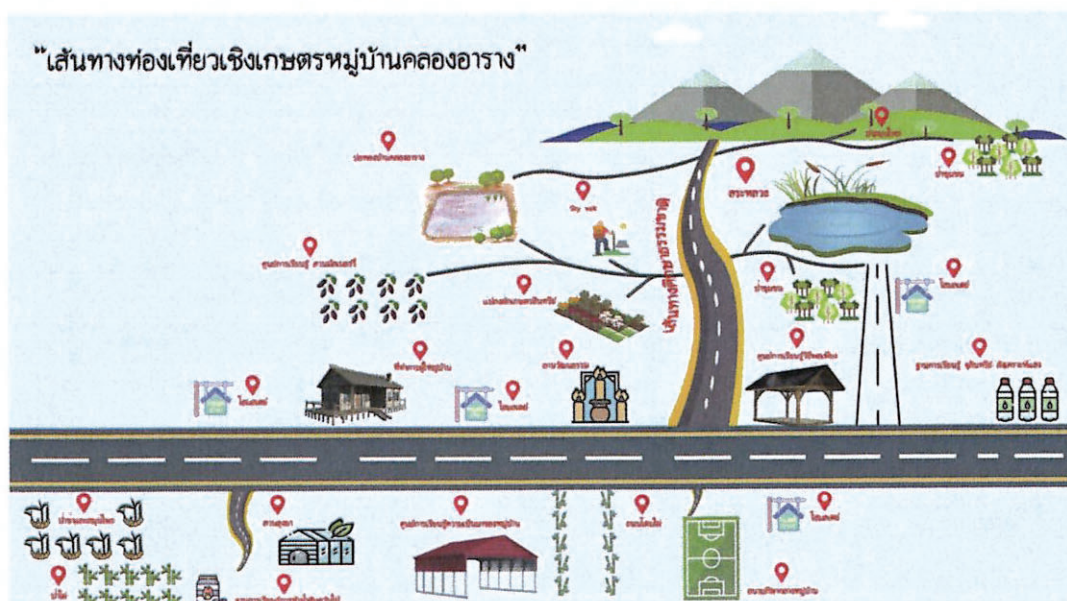
วันที่ 2

- 06.30 น. ทำบุญตักบาตรยามเช้าบริเวณศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านคลองอาราง
- 07.30 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.30 น. นั่งรถพ่วงช้างชมวิถีชีวิตชุมชน
ชมป่าชุมชน 3,000 ไร่ชายเขา พร้อมเช็คอิน
ไปรู้จักต้นอาราง
กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน (บวชป่า)
เรียนรู้สมุนไพรกว่า 100 ชนิด
ชมบ่อทองโบราณ (หากนักท่องเที่ยวสนใจร่วมทำกิจกรรมร่อนทองก็มีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญแนะนำวิธีการร่อนทองด้วย)
ดื่มด่ำกับทัศนียภาพและสดอากาศสดชื่นที่สระหลวง ถ่ายภาพสวย ๆ พร้อมเช็คอิน
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

- 13.00 น. ชมสวนเกษตร “สวนผักคุณธรรม สวนลุงยา” และศูนย์เครือข่ายด้านประมง (นายสุรียา อร่ามเรือง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ประกอบด้วย สวนผักเกษตรปลอดสาร สวนข้ากับจุด เชื้อคอิน สนุกกับการให้อาหารปลา กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการแปรรูปหน่อไม้ เป็นหน่อไม้ดอง ซึ่งเป็นสินค้าชุมชนขายดีของบ้านคลองอาราง กิจกรรมการทำน้ำส้ม ควันไม้
- 15.30 น. กิจกรรมเรียนรู้การทำนา ที่โคกหนองนาโมเดล (ผู้ใหญ่พัฒนา พรหมเผ่า)
- 16.30 น. ชมสวนหม่อน (นายนำโชค ประจำตน นวัตกรรมชุมชนบ้านคลองอาราง)
- 17.00 น. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์และสินค้าชุมชน ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน
เดินทางกลับ

หมายเหตุ กิจกรรมท่องเที่ยวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม และกิจกรรมที่ นักท่องเที่ยวสนใจ

โดยเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอาราง จะดำเนินกิจกรรมตามจุดต่าง ๆ ดังในภาพเส้นทางท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชน ร่วมกับนักวิจัย ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอาราง

**โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอาราง
ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน**

วันที่ 1

17.00 น.

- พิธีบายศรีสู่ขวัญ
- ชมการแสดง "นางด้ง" ซึ่งเป็นการแสดงที่สื่อถึงความเชื่อวิถีชุมชน
- ร่วมรับประทานอาหารเย็น (อาหารพื้นบ้าน) ตามฤดูกาล
- กิจกรรมสังสรรค์

วันที่ 2

08.30 น.

- บังกรพวงช้างชมวิถีชีวิตชุมชน
- ชมป่าชุมชน 3,000 ไร่ชายเขาพร้อมเขื่อน
- ไปรู้จักต้นอาราง
- กิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน (บวชป่า)
- เรียนรู้สมุนไพรกว่า 100 ชนิด
- ชมบ่อกอกโบราณ(หากนักท่องเที่ยวสนใจร่วมทำกิจกรรมร่อนทองก็มีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญแนะนำวิธีการร่อนทองด้วย)
- เดินดำกับทัศนียภาพและสดอากาศสดชื่นที่สระหลวงถ่ายภาพสวยๆ พร้อมเขื่อน

13.00 น.

- ชมสวนเกษตร "สวนผักคุณธรรมสวนสูงยา" และศูนย์เครือข่ายด้านประมง(นายสุริยา อร่ามเรือง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ประกอบด้วยสวนผักเกษตรปลอดสาร สวนยาสูบจุดเขื่อน สนุกกับการให้อาหารปลา กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลไม้เป็นผลไม้ดอง ซึ่งเป็นสินค้าชุมชนขายดีของบ้านคลองอาราง กิจกรรมการทำน้ำส้มควันไม้

17.00 น.

- เลือกซื้อผลิตภัณฑ์และสินค้าชุมชน ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

13.00 น.

- การต้อนรับจากชุมชน ณ ศูนย์การเรียนรู้วิถีพอเพียงบ้านคลองอาราง
- ดื่มน้ำสมุนไพรและรับประทานอาหารว่าง
- ชมการแสดงวิถีชุมชน
- รับฟังข้อมูลชุมชนบ้านคลองอาราง
- เข้าพักโฮมสเตย์บ้านคลองอาราง

21.00 น.

- กลับที่พัก

06.30 น.

- ทำบุญตักบาตรยามเช้าบริเวณศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านคลองอาราง
- รับประทานอาหารเช้า

12.00 น.

- รับประทานอาหารกลางวัน

15.30 น.

- กิจกรรมเรียนรู้การทำนาที่โคกหนองนาโมเดล (ผู้ใหญ่พัฒนา พรหมเผ่า)
- ชมสวนหม่อน (นายนาโชค ประจักษ์ ณ วัดธรรมชุมชนบ้านคลองอาราง)

ภาพที่ 12 โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอาราง 2 วัน 1 คืน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอาราง จากการทดลองท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	8	28.57
หญิง	20	71.43
รวม	28	100.00

จากตารางที่ 23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 และเป็นเพศชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ

อายุเพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.00
20-30 ปี	4	14.28
31-40 ปี	5	17.86
41-50 ปี	7	25.00
51 ปีขึ้นไป	12	42.86
รวม	28	100.00

จากตารางที่ 24 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา คือ อายุ 41-50 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อายุ 31-40 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 และอายุ 21-30 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 ตามลำดับ

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3	10.71
พนักงานบริษัท	3	10.71
ธุรกิจส่วนตัว	6	21.43
เกษตรกร	8	28.57
นักเรียน/นักศึกษา	1	3.58
รับจ้างทั่วไป	7	25.00
อื่น ๆ (โปรดระบุ)	0	0.00
รวม	28	100.00

จากตารางที่ 25 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท มีจำนวนเท่ากัน คือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.71 และน้อยที่สุด คือ นักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.58 ตามลำดับ

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	0	0.00
ต่ำกว่า 5,000 บาท	9	32.14
5,001-10,000 บาท	12	42.86
10,001-15,000 บาท	4	14.29
15,001 ขึ้นไป	3	10.71
รวม	28	100.00

จากตารางที่ 26 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา คือ รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14 รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 รายได้ 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.71

การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน โดยการใช้แบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากไปหาน้อย ตามรูปแบบของ Likert's Scale ซึ่งจะมีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน มีดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.51-4.50 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
2.51-3.50 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.51-2.50 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00-1.50 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ในภาพรวม

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	n = 50		ระดับ ความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการต้อนรับและสันทนาการ	4.40	0.88	มาก
ด้านการให้บริการที่พัก (Homestay)	3.64	0.79	มาก
ด้านการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.42	0.66	มาก
ด้านการให้บริการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.42	0.66	มาก
ด้านการให้บริการอาหาร	4.13	0.77	มาก
ด้านผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชน	4.01	0.87	มาก
ด้านสถานที่และการรักษาความปลอดภัย	4.40	0.83	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.78	มาก

จากตารางที่ 27 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและด้านการให้บริการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา คือ ด้านการต้อนรับและสันทนาการและด้านสถานที่และการรักษาความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.40$) และด้านการให้บริการที่พัก (Homestay) มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.64$)

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	n = 28		ระดับ ความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการต้อนรับและสันทนาการ			
1.1 การต้อนรับมีความอบอุ่น สวยงาม	4.39	0.83	มาก
1.2 มีการเอาใจใส่และเต็มใจในการให้บริการ	4.43	0.90	มาก
1.3 ภาพรวมของการต้อนรับและสันทนาการ	4.39	0.92	มาก
รวมเฉลี่ย	4.40	0.88	มาก
2. ด้านการให้บริการที่พัก (Homestay)			
2.1 ห้องพักเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกครบถ้วน	3.89	0.75	มาก
2.2 ความพร้อมของห้องนอน ห้องน้ำ สะอาด ถูกสุขอนามัย	3.46	0.81	ปานกลาง
2.3 ภาพรวมของที่พัก	3.57	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	3.64	0.79	มาก
3. ด้านการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
3.1 ได้รับความรู้ด้านเกษตร ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และการสาธิตต่าง ๆ	4.36	0.65	มาก
3.2 มีการจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ เช่น พื้นที่เกษตร การใช้ประโยชน์ พื้นที่อนุรักษ์	4.50	0.62	มาก
3.3 ผู้นำชุมชนหรือมัคคุเทศก์ถ่ายทอดความรู้และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างครบครัน	4.46	0.66	มาก
3.4 ภาพรวมการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.36	0.69	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.66	มาก
4. ด้านการให้บริการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้			
4.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์	4.29	0.65	มาก
4.2 สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้	4.36	0.77	มาก
4.3 ได้รับความรู้หรือการฝึกทักษะด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ การผลิตสารกำจัดศัตรูพืช	4.32	0.71	มาก
4.4 ภาพรวมการให้บริการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.29	0.70	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.66	มาก

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	n = 28		ระดับ ความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
5. ด้านการให้บริการอาหาร			
5.1 อาหาร อาหารว่าง มีความสะอาด ถูกสุขอนามัย	4.14	0.76	มาก
5.2 สถานที่จัดอาหารสะอาด เหมาะสม	4.04	0.76	มาก
5.3 ภาพรวมการให้บริการอาหาร	4.21	0.80	มาก
รวมเฉลี่ย	4.13	0.77	มาก
6. ด้านผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชน			
6.1 ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น หน่อไม้ดอง พืชผักปลอดสาร น้ำผลไม้ เป็นต้น	4.25	0.81	มาก
6.2 ผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชนมีคุณภาพเหมาะสมกับราคา	3.89	0.92	มาก
6.3 ภาพรวมผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชน	3.89	0.93	มาก
รวมเฉลี่ย	4.01	0.87	มาก
7. ด้านสถานที่และการรักษาความปลอดภัย			
7.1 ระบบรักษาความปลอดภัยของชุมชน	4.46	0.79	มาก
7.2 ชุมชนมีความเป็นระเบียบ สะอาด มีถังขยะรองรับ	4.32	0.85	มาก
7.3 การจัดสถานที่ประชุม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพียงพอเหมาะสม	4.36	0.90	มาก
7.4 ภาพรวมสถานที่และการรักษาความปลอดภัย	4.46	0.79	มาก
รวมเฉลี่ย	4.40	0.83	มาก

จากตารางที่ 28 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน พิจารณาตามรายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการต้อนรับและสันวนนาการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ด้านการต้อนรับและสันวนนาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) โดยมีการเอาใจใส่และเต็มใจในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ การต้อนรับมีความอบอุ่น สวยงาม และภาพรวมของการต้อนรับและสันวนนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.39$)

ด้านการให้บริการที่พัก (Homestay) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ด้านการให้บริการที่พัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) โดยห้องพักเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกครบถ้วน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

($\bar{X}$ = 3.89) รองลงมา คือ ภาพรวมของที่พัก ($\bar{X}$ = 3.57) และความพร้อมของห้องนอน ห้องน้ำ สะอาด ถูกสุขอนามัย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 3.46)

ด้านการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ด้านการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42) โดยมีการจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ เช่น พื้นที่เกษตร การใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50) รองลงมา คือ ผู้นำชุมชนหรือมีบุคคลถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างครบครัน ($\bar{X}$ = 4.46) ได้รับความรู้ด้านเกษตร ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และการสาธิตต่าง ๆ และภาพรวมการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากัน ($\bar{X}$ = 4.36)

ด้านการให้บริการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ด้านการให้บริการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42) โดยสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.36) รองลงมา คือ ได้รับความรู้หรือการฝึกทักษะด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ การผลิตสารกำจัดศัตรูพืช ($\bar{X}$ = 4.32) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และภาพรวมการให้บริการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}$ = 4.29)

ด้านการให้บริการอาหารพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ด้านการให้บริการอาหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13) โดยภาพรวมการให้บริการอาหาร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.21) รองลงมา คือ อาหาร อาหารว่างมีความสะอาด ถูกสุขอนามัย ($\bar{X}$ = 4.14) และสถานที่จัดอาหารสะอาด เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.04)

ด้านผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01) โดยความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น หน่อไม้ดอง พืชผักปลอดสาร น้ำผลไม้ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.25) ผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชนมีคุณภาพเหมาะสมกับราคา และภาพรวมผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}$ = 3.89)

ด้านสถานที่และการรักษาความปลอดภัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ด้านสถานที่และการรักษาความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40) โดยระบบรักษาความปลอดภัยของชุมชนและภาพรวมสถานที่และการรักษาความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากัน ($\bar{X}$ = 4.46) รองลงมา คือ การจัดสถานที่ประชุม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพียงพอเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.36) และชุมชนมีความเป็นระเบียบ สะอาด มีถังขยะรองรับ ($\bar{X}$ = 4.32)

จากผลการประเมินความพึงพอใจจากการประเมินของนักท่องเที่ยวและประชาชนที่เข้าร่วมทดลองท่องเที่ยวดังกล่าว ผู้วิจัยได้ร่วมกับชุมชนสรุปและถอดบทเรียนจากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน สรุปได้ดังนี้

1. สิ่งทีคนในชุมชนภาคภูมิใจและอยากให้นักท่องเที่ยวได้มาชม ได้แก่ สระหลวง ซึ่งเป็นจุดเช็คอินสำคัญของบ้านคลองอาราง ด้วยมีความสวยงามทางธรรมชาติ วิถีเขาที่สวยงามตลอดทั้งปี และยังมีพื้นที่สำหรับกางเต็นท์ริมสระหลวง เพื่อชื่นชมกับธรรมชาติและบรรยากาศบริเวณนั้นได้เป็นอย่างดี และสถานที่ใกล้เคียงที่น่าสนใจ คือ มีป่าชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ ที่เป็นความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนได้ช่วยกันอนุรักษ์ป่าชุมชนของบ้านคลองอารางไว้ ผ่านพิธีบวชป่า ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านคลองอาราง นอกจากนี้ก่อนถึงสระหลวง นักท่องเที่ยวยังสามารถแวะถ่ายรูปและชมวิวมุมสูงจาก Sky walk ได้อีกด้วย ซึ่งบริเวณรอบ ๆ จะเป็นสวนพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ และสมุนไพรต่าง ๆ ของชุมชนบ้านคลองอาราง

2. การท่องเที่ยวที่คนในชุมชนอยากให้มียากให้เป็น คือ อยากให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เชื่อมโยงสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิม เน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวกับการดำเนินชีวิตการประกอบอาชีพของคนในชุมชน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน ชุมชนคาดหวังให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวและทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ซื้อสินค้าและผลผลิตทางการเกษตรในราคาไม่แพง นำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และเกิดความยั่งยืน

3. ชุมชนอยากให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านคลองอารางเกิดความยั่งยืน โดยเสนอแนวทางดังนี้

3.1 การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

3.2 การปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีความรัก สามัคคี ห่วงแหนในทรัพยากรของชุมชน รักษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชน

3.3 ต้องมีการร่วมกันจัดตั้งกลุ่มเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านคลองอาราง นอกเหนือจากการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เกิดขึ้นแล้วระหว่างดำเนินโครงการวิจัย

ดังนั้นจากการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน โดยการทดลองท่องเที่ยว จะเห็นว่าผู้มาร่วมทดลองท่องเที่ยวมีความพึงพอใจการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการให้บริการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากที่สุด เพราะผู้มาร่วมทดลองเที่ยวได้รับความรู้ด้านเกษตร ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และการสาธิตต่าง ๆ ในกิจกรรมท่องเที่ยวที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น กิจกรรมการร่อนทองบ่อทองโบราณ กิจกรรมการทำปุ๋ยอินทรีย์และนำหมักชีวภาพ น้ำส้มควันไม้ รวมถึงกิจกรรมการทำอาหารพื้นบ้านและการแปรรูปอาหาร ซึ่งผู้นำชุมชนหรือผู้มาถ่ายทอดก็สามารถถ่ายทอดความรู้และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมนั้น ๆ ได้ ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน มีการจัดการพื้นที่เกษตร การใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์ให้เกิดความคุ้มค่า

นอกจากนี้ผู้มาร่วมทดลองเที่ยวยังสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมไปประยุกต์ใช้ได้ ทั้งการฝึกทักษะด้านเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่ควรต้องนำมาปรับใช้ สถานการณ์ปัจจุบันและน่าจะเหมาะสมกับการปรับตัวในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี และสิ่งที่ผู้มาร่วมทดลองเที่ยวรู้สึกพึงพอใจมาก คือ ภาพรวมของระบบการรักษาความปลอดภัยของบ้านคลองอาราง ที่มีการจัดเวรยามตรวจตราอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงกลางคืน

สิ่งที่ผู้มาร่วมทดลองเที่ยวมีข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านคลองอาราง คือ ที่พัก (Homestay) อยากให้มีการพัฒนาให้ดีขึ้นเพราะแม้ว่าห้องพักและการจัดการที่พักจะมีความเป็นสัดส่วน แต่ต้องเพิ่มเรื่องความสะดวกของห้องน้ำให้ถูกสุขอนามัย เพื่อรับรองนักท่องเที่ยวที่จะมีมากขึ้น และให้ดำเนินการเรื่องการรับรองคุณภาพโฮมสเตย์ของชุมชนให้ผ่านการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์เพิ่มขึ้น จากเดิมที่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานแล้วจำนวน 8 หลัง นอกจากนี้ชุมชนต้องพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และสินค้าชุมชนให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีคุณภาพมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับลักษณะพิเศษของสินค้าที่นี้ คือ “ผักปลอดสารพิษ” รวมถึงการเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรในชุมชนให้มีความหลากหลายและน่าสนใจ สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวซื้อกลับไปใช้ ไปรับประทานเอง หรือเป็นของฝากได้ เป็นต้น

ในการดำเนินโครงการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืนจังหวัดสระแก้ว ซึ่งผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนงบประมาณวิจัย ปีงบประมาณ 2563 จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ผ่านมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ระหว่างเดือนมีนาคม 2563-กุมภาพันธ์ 2564 ผู้วิจัยได้ผลผลิตตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาฐานการเรียนรู้เชิงเกษตรโดยชุมชน จำนวน 10 ฐาน ได้แก่ ฐาน “อัตลักษณ์คลองอาราง” ฐาน “คนเอากลั่น” ฐาน “โคกหนองนาโมเดล” ฐาน “น้ำหมักหมักศรจรย” ฐาน “บวชป่า” ฐาน “100 สมุนไพร” ฐาน “ร้อนทองมาคล้องรัก” ฐาน “แปรรูปอาหาร” ฐาน “ฟาร์มสัตว์เลี้ยง” ฐาน “ผักสวนครัวรั้วกินได้” โดยมีวิทยากร คือ เกษตรกร ราษฎรชุมชน และผู้นำชุมชน
2. การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยว คือ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน ประกอบด้วยวิถีชีวิตชุมชน ป่าชุมชน 3,000 ไร่ รู้จักต้นอาราง การบวชป่า เรียนรู้แหล่งสมุนไพร ร้อนทองบ่อทองโบราณ บ้านคลองอาราง สระหลวง โคกหนองนาโมเดล ชื่อของฝากผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน
3. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอาราง ได้แก่ เว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนบ้านคลองอารางชื่อ www.klongarang.com
4. เกิดนวัตกรรมชุมชน 2 คน คือ นายอิทธิพงษ์ ทิพย์วรรณ และนายนำโชค ประจำตน ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดในการสร้างสรรค์และสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบ้านคลองอารางและการพัฒนาทางการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านคลองอาราง บุคคลทั้ง 2 คน เป็นผู้ที่มีความคิดใหม่ ๆ เป็นผู้ที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ สร้างกระบวนการที่เป็นแนวคิดของตัวเองให้เป็นแนวคิดใหม่ได้
5. กิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับคณะผู้วิจัย ตั้งแต่การรับฟังและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น เพื่อประกอบการดำเนินโครงการในครั้งนี้ ผ่านการรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุง การได้รับความร่วมมือ มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ให้อาสาประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมและเกิดจากความเห็นร่วมกันของประชาชนในชุมชน เป็นต้น